

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА**

СТРАШКО ІРИНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК: 141.2: 37.013.73 +372.881.1 (043.3)

**СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖЕВІ СЕРВІСИ В СУЧАСНІЙ ОСВІТНІЙ
РЕАЛЬНОСТІ: ФІЛОСОФСЬКО - ОСВІТНЯ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ**

09.00.10 – філософія освіти

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата філософських наук

Київ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі соціальної філософії та філософії освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор філософських наук, професор
Герасимова Ельвіра Миколаївна,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, професор кафедри
соціальної філософії та філософії освіти.

Офіційні опоненти: доктор філософських наук, професор
Триняк Майя Вікторівна,
Харківський національний педагогічний
університет ім. Г.С. Сковороди, професор
кафедри філософії;

кандидат філософських наук
Гриценко Марина Василівна,
Інститут вищої освіти НАПН України,
старший науковий співробітник відділу
політики та врядування у вищій освіті.

Захист відбудеться 27 січня 2017 року о 15⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.16 Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 26 грудня 2016 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. П. Кивлюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. З постійним розвитком онлайн-сервісів та додатків, соціальних мереж, їхньою доступністю все більшої кількості людей утворюється глобальний інформаційно-комунікативний простір. Він створює умови, що відкривають перспективи для професійного удосконалення, освіти і самоосвіти, вивчення іноземних мов тощо. Разом з тим безсумнівно й те, що мережа Інтернет, блоги, сервіси подкастів, різноманітні вікі, соціальні мережі як складові нового світу комунікації, уособлюють собою концептуальний зсув не тільки у парадигмі спілкування, але й в системі світосприйняття.

Необхідність і актуальність звернення до філософсько-освітнього аналізу соціальних мережесервісів, зокрема блогів, вікі, сервісу подкастів детермінована низкою причин. *По-перше*, значимістю їхнього впливу, що знаходить відображення як на рівні повсякденних практик соціального та культурного буття людини, так і в різних теоретичних концепціях. *По-друге*, спричиненою ними кардинальною зміною способів взаємодії з інформаційними джерелами, у тому числі в процесі навчання. *По-третє*, важливим фактором є використання названих сервісів в освітній практиці, що супроводжується новими підходами до форм організації навчального процесу. Розроблення концептуально нових методологічних засад є насущною проблемою з огляду на процеси руйнування традиційної ієрархічної структури освітньої моделі і поширення мережевої організації взаємодії суб'єктів освіти. *По-четверте*, глобалізація, встановлення особистих контактів між представниками різних культур як у реальному житті, так і у віртуальному просторі мережі, інтернаціоналізація освіти, формування світового освітнього простору, перспективи входження України до нього, сприяють не тільки зростанню значущості володіння іноземними мовами, але й вимагають підготовки фахівців, здатних забезпечити ефективну міжкультурну комунікацію, професійну взаємодію на міжнародному рівні. *По-п'яте*, у вітчизняній філософії освіти відсутня цілісна концепція щодо освітнього потенціалу соціальних мережесервісів: наукові розвідки з цієї проблематики знаходяться на початковому етапі вивчення і, зважаючи на специфіку їхнього цілепокладання, носять вузько предметний характер. Не применшуючи значимості результатів цих досліджень, слід підкреслити, що осягнення сутності даних феноменів, осмислення методологічної обґрунтованості їх використання залишається відкритою і, відповідно, актуальною світоглядною проблемою у сфері освіти, яка вимагає філософської концептуалізації.

Ступінь наукового опрацювання проблеми. Існує досить велика кількість джерел, в яких висвітлюються ті чи інші аспекти, що стосуються нашого дослідження.

При вивченні даної проблематики не можна уникнути питань, які пов'язані з інформаційним суспільством, тому у своїй дисертаційній роботі

ми спираємося на дослідження Дж. Барлоу, Д. Белла, В.Л. Іноземцева, М. Кастельса, М. Маклюена, Й. Масуди, Е. Тоффлера та ін. Для осмислення віртуалізації, інформатизації, комунікації у сучасному суспільстві, особливостей самореалізації сучасної людини, слід було звернутися до праць Ж. Бодріяра, С.М. Іщука, А.В. Назарчука, Ф.Й. Масуди, В.І. Муляра, Е. Тоффлера та ін. Екзистенційні аспекти комунікації виділяються у дослідженнях М.М. Бахтіна, Е. Фромма, К. Ясперса. Особливе значення для дисертаційного дослідження мають роботи Л. Вітгенштейна, Ю. Габермаса, Н. Лумана. Роботи Л.Г. Дротянко, С.М. Ягодзінського, М.В. Онопрієнка слугували основою для аналізу різних аспектів функціонування соціальних мережесервісів. Проблематика Інтернету другого покоління аналізується у публікаціях В. Alexander, S. Lee, Т. О'Рейлі, С. Харгадона. Використання соціальних сервісів Інтернету другого покоління в освітній сфері висвітлюється у роботах Є.Д. Патаракіна, СВ. Тітової, А.В. Філатової та ін.; питання виникнення нових освітніх моделей у результаті їх застосування піднімаються О.М. Гольдіним, О.І. Горошко, І.П. Кужелевою-Саган, О. Наумовим, С.О. Самойленко.

Блоги привертають увагу дослідників у сфері лінгвістики, психології, соціології (В.Л. Волохонський, Є.І. Горшкова, Ю.Є. Зайцева, Л. Міхеєва, А. Попов, І.В. Пожидаєва, С.Р. Miller, М. Olcoñ, D. Shepherd та ін.), не тільки з позицій вивчення природи самого жанру, але й людини, яка веде блог. Комунікативний, знаково-символічний характер феномена блогів зумовлює звернення до сфери філософії та епістемології мови, представленої у роботах М.М. Бахтіна, Г.-І. Гадамера, М. Гайдеггера, Ж. Дерріда, Дж. Серля, Ф. де Сосюра та ін. Використання блогів у навчальному процесі висвітлюється у статтях українських (О.Б. Балтіна, О.С. Бецько, Н.В. Грицик, І.М. Дробіт) і зарубіжних дослідників (М.М. Євстигнєєв, О.Ю. Малушко, П.В. Сисоєв, А.В. Філатова, R. Blood, S. Fiedler, R. E. Ferdig, K. D. Trammell, J. Schmidt).

Для осмислення специфіки розуміння аудіо подкасту були залучені праці М.М. Бахтіна, В.П. Беляніна, А.А. Брудного. Дослідження технології подкастингу представлене розвідками G. Campbell, M.J.W. Lee, A. Chan, O. McGarr та ін. Ефективність використання програмного додатку iTunes U у сфері вищої освіти розглядали D. McKinney, J.L. Dyck, E.S. Luber та ін.

Гетерогенність простору взаємодії у вікі-середовищі, нелінійний характер цих процесів змусив нас звернути увагу на синергетику як методологію міждисциплінарної спрямованості і на роботи, які реалізують синергетичний підхід до їх дослідження. Серед них слід відмітити роботи В.І. Аршинова, Л.Д. Бевзенко, В.Г. Буданова, О.М. Князєвої, Н.В. Кочубей, С.П. Курдюмова, Г.О. Нестеренко, І.Р. Пригожина. Синергетика в освіті представлена працями С.О. Ганаби, І.С. Добронравої, А.В. Євтодюк, С.Ф. Клепка, Г.О. Нестеренко тощо. Застосування вікі в освіті аналізується у статтях Н.В. Дягло, Г.В. Стеценко, L. Houghton, A. Ruth та ін.

Філософське осмислення проблем освіти у сучасних умовах розкривається в роботах В.П. Андрущенка, Л.С. Горбунової, Б.С. Гершунського, В.Г. Кременя, С.В. Куцепал, І.М. Предборської та ін.

Низка релевантних досліджень різних аспектів трансформації української системи освіти і дотичних питань представлена у працях таких вітчизняних науковців, як В.М. Вашкевич, Г.І. Волинка, В.Г. Воронкова, Е.М. Герасимова, В.І. Гончаров, М.В. Гриценко, О.П. Кивлюк, Т.В. Розова, О.С. Скубашевська, М.В. Триняк, А.О. Ярошенко та ін.

У процесі дослідження був здійснений аналіз таких нормативних документів в галузі освіти, як Закон України «Про вищу освіту», Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана в рамках тематики наукових досліджень кафедри соціальної філософії та філософії освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова «Філософські засади єдності гуманітарних, природничих і технічних завдань в освіті сучасного вчителя» (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України № 732 від 27 жовтня 2006 р. та рішенням Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова від 22 грудня 2006 р., протокол № 5). Тема дисертації затверджена Вченою радою Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 25 від 29 листопада 2014 року).

Мета і завдання дисертаційного дослідження. Мета дослідження полягає у проведенні концептуального аналізу інформаційно-комунікативної сутності соціальних мережевих сервісів у вимірі сучасної освітньої реальності. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних взаємопов'язаних завдань:

- проаналізувати та уточнити термінологічне словосполучення «соціальні мережеві сервіси», поняття «блог», «подкаст», «подкастинг», «вікі»; виявити їхні сутнісні характеристики;
- конкретизувати антропоцентричний і аксіологічний вимір блогів, сервісу подкастів і вікі та охарактеризувати їх як соціокультурно обумовлені феномени;
- показати багатовимірність і поліфонічність блогу в контексті комунікативних практик;
- розкрити пізнавально-прагматичні особливості подкастів;
- аргументувати синергетичні властивості вікі і таким чином доповнити їх філософсько-освітнє осмислення;
- висвітлити інформаційно-комунікативну сутність соціальних мережевих сервісів і розглянути особливості взаємодії суб'єктів освітнього процесу в сьогоденній освітній реальності;
- обґрунтувати доцільність та визначити можливості застосування блогів, подкастів та вікі в системі мовної освіти;
- дослідити функціонально-освітні аспекти iTunes U.

Об'єктом дисертаційного дослідження є процес функціонування соціальних мережевих сервісів в контексті розширення способів комунікації у соціальному бутті людини.

Предмет дослідження – інформаційно-комунікативна сутність соціальних мережевих сервісів у вимірі сучасної освітньої реальності.

Проблемна сфера дослідження включає вивчення соціальних мережевих сервісів (блогів, подкастів, вікі) як засобів конструювання сучасної освітньої реальності. Їх аналіз як феноменів сьогоденної дійсності, визначення їхнього освітнього потенціалу вимагають міждисциплінарного підходу і вивчення праць в галузі соціальної філософії, соціології, лінгвістики тощо. Міждисциплінарний статус дослідження передбачає використання широкого тематичного спектру спеціальної літератури, тому у дисертаційній роботі ми не тільки звертаємося до наукових досліджень, але й узагальнюємо досвід вітчизняних та іноземних практикуючих фахівців.

Методологічні засади дослідження визначені у відповідності до специфіки поставлених завдань. Для опрацювання наукових джерел у роботі використаний аналітико-синтетичний метод із застосуванням проблемно-теоретичного підходу з використанням принципів системності, цілісності, розвитку і взаємозв'язку, компаративного аналізу. Залучення термінологічного підходу при визначенні категоріального апарату дослідження дозволило уточнити поняття «блог», «подкаст», «подкастинг», «вікі», термінологічне словосполучення «соціальні мережеві сервіси» і виділити специфіку кожного. Узагальнювальний та систематизуючий підходи задіяні при обґрунтуванні освітнього потенціалу і розгляді комунікативних засад блогів, подкастів, вікі. Дотримання принципу об'єктивності дало можливість узагальнити результати педагогічних, лінгвістичних, культурологічних, соціологічних, психологічних досліджень соціальних сервісів.

Проведений онтологічний, аксіологічний аналіз проблем функціонування і використання блогів, подкастів, вікі у просторі мережі і в освітній сфері дозволив виявити їхні сутнісні риси, комунікативну, інформаційну, творчу, епістемологічну, соціально-практичну і освітню значимість. Соціокультурний підхід дав змогу розкрити їх як соціокультурно обумовлені феномени, як особливий простір самореалізації людини. Синергетичний підхід став провідним методологічним підґрунтям дослідження специфіки вікі-сторінок, феномену спільного навчання, співробітництва і співтворчості у вікі-середовищі.

Джерельною базою для аналізу і узагальнення стали праці вітчизняних та закордонних дослідників. Емпіричну основу дисертаційного дослідження склали: ресурси української і зарубіжної блогосфери; іншомовні подкасти та багатомовні ресурси соціальних, освітніх, університетських вікі; колекції і курси, що представлені на iTunes U.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у проведенні концептуального аналізу інформаційно-комунікативної сутності соціальних мережеских сервісів у вимірі сучасної освітньої реальності. Новизна результатів дослідження конкретизується у таких положеннях:

Вперше:

- здійснено концептуальний аналіз інформаційно-комунікативної сутності соціальних мережеских сервісів (блогів, подкастів і вікі) у вимірі сучасної освітньої реальності. Обґрунтовано, що використання блогів, подкастів, вікі є засобом освіти, самоосвіти та виховання, способом здобуття інформації; сприяє створенню змістовного середовища для спілкування і навчання, умов для найбільш повного розкриття особистісного потенціалу кожного студента, формуванню його активної позиції як суб'єкта освітньої взаємодії; дозволяє урізноманітнити навчальний процес;

- на основі контент-аналізу української і зарубіжної блогосфери, подкаст-хостингів висвітлено специфіку блогів і подкастів. Виявлено, що у блогах проявляється творче саморозкриття автора, його «письмова» рефлексивна самоідентифікація, «відлуння» мови, розгортання самої практики ведення блогу, власне цифрова форма блогу як його продуктивний план, який підтримує злиття «життя» реального і мережевого, віртуального. У сьогоденних реаліях блоги вже стали ідеологічним важелем, елементом ефективного впливу на суспільну свідомість, на формування громадянської позиції, національного менталітету. Розгляд контенту подкаст хостингів показав, що цифровий подкаст відображає систему соціальних норм, духовних цінностей, культурних реалій; виконує функції трансляції соціального досвіду і соціалізації особистості; служить цифровим «носієм», засобом для зберігання і передачі інформації, знання і досвіду; посередником і способом спілкування між людьми;

- аргументовано синергетичні ефекти функціонування вікі, синергізм взаємодії, навчання, пізнання, співтворчості у створюваному ними середовищі. Установлено, що комунікативно-епістемологічна специфіка взаємодії у вікі-середовищі характеризується неформальністю, демократичністю і відкритістю спілкування, принциповою множинністю поглядів, соціальною обумовленістю процесу пізнання, ґрунтується на інших епістемологічних засадах, за якими навчання і знання є скоріше процесом, аніж результатом.

Уточнено:

- зміст понять «соціальні мережескі сервіси», «блог», «подкаст», «подкастинг», «вікі». Соціальні мережескі сервіси – це програмні інструменти другого покоління Інтернету, що підтримують групову взаємодію, заохочують комунікацію, об'єднують користувачів у спільноти, сприяють створенню мереж, забезпечують зворотний зв'язок і дозволяють організувати спільну роботу для створення нового продукту. Під блогами у роботі розуміються розміщені на Інтернет-сайті (або його розділі) відкриті записи-пости різного характеру одного/декількох авторів, що характеризуються

наявністю гіперпосилань, можливістю коментування і регулярно поповнюються новими у зворотному хронологічному порядку. Подкаст визначено як продукт редакційно-видавничої діяльності ЗМІ; створений індивідуальним/колективним авторством твір; цифровий засіб інформації, комунікації, поширення знань; інструмент освіти і виховання; знаряддя політичної і ідеологічної боротьби. Подкастинг – технологія створення і поширення цифрових аудіо- і відео файлів у мережі, що дозволяє відтворювати їх на веб-сайті, переносити на власні пристрої і зберігати для подальшого використання. Вікі є соціально орієнтованим програмним забезпеченням на основі Інтернет-сторінок з можливістю спільного редагування та перерозподілу оригінального контенту.

- антропоцентричні, аксіологічні і соціокультурні характеристики блогів, подкастів, вікі. Взаємодія у блогах, середовищі подкастів і вікі ґрунтується на людському факторі, є результатом соціальних, інформаційних, комунікативних вподобань, особистої зацікавленості. В цілому, ціннісні засади використання блогів, подкастів, вікі задають напрямок та мотивацію діяльності особистості у середовищі, що створюється ними, вирішують завдання по «конструюванню» індивіда як члена певної соціокультурної спільності, соціальної групи, колективу, професіонала у тій чи іншій галузі, дозволяють виявити свій внутрішній потенціал.

Набуло подальшого розвитку:

- розуміння необхідності врахування особливостей сприйняття, способів добування і засвоєння інформації сучасною цифро народженою молоддю, що призводить до необхідності створення теоретичної конструкції для навчання в епоху мережевих технологій;

- визнання провідної ролі соціально-інтерактивного навчання і коннективізму, що формуються у результаті застосування онлайн-додатків, сервісів і інструментів Інтернету другого покоління в освітній сфері;

- дослідження проблеми використання блогів, подкастів, вікі у мовній освіті, яке ґрунтується на вітчизняних та західних теоретичних і практичних розробках і розвідках;

- твердження про шляхи практичного застосування ресурсних можливостей iTunes U як додаткового джерела освітнього контенту для особистісно-орієнтованого навчання.

Теоретичне та практичне значення дослідження полягає в тому, що у ньому вперше у вітчизняному науковому дискурсі здійснений концептуальний аналіз інформаційно-комунікативної сутності соціальних мережевих сервісів (блогів, подкастів, вікі) у вимірі сучасної освітньої реальності. Результати дослідження та запропоновані положення є важливими для подальшої філософської рефлексії представленої проблеми і розвитку сучасної освіти, у тому числі мовної. Основні положення дисертаційного дослідження можуть слугувати теоретичним та методологічним підґрунтям для розробки шляхів модернізації навчального процесу внаслідок застосування блогів, подкастів та вікі; розроблення

спецкурсів та навчальних програм з філологічних дисциплін. Результати дослідження доцільно враховувати при створенні дистанційних навчальних курсів, зокрема мовних.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею, в якій висвітлені власні ідеї і розробки авторки, що дозволити вирішити поставлені завдання. Робота містить теоретичні та методологічні положення й висновки, сформульовані особисто дисертанткою. Використані в дисертації ідеї, положення й гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для підкріплення ідей здобувачки.

Апробація результатів дисертації. Основні ідеї, положення та висновки дисертаційного дослідження обговорювались на семінарах, засіданнях кафедри соціальної філософії та філософії освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, оприлюднювались у виступах та доповідях на наукових зібраннях, зокрема на міжнародних науково-практичних конференціях: «UKRAINE-EU. Modern technology, business and law» (Кошице, 2015, 2016 р.р.); «XIII Міжнародна науково-практична конференція «Професійна свобода особистості у вимірах гуманістичної спадщини Антона Макаренка та Івана Зязюна»» (Полтава, 2015 р.); «XI Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»» (Переяслав-Хмельницький, 2015 р.); «Міжнародна науково-практична конференція «Імперативи поступу України в умовах цивілізаційних викликів сучасного світу»» (Київ, 2015 р.); Всеукраїнська наукова конференція «Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах» (Дніпропетровськ, 2016 р.); «XXII Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»» (Переяслав-Хмельницький, 2016 р.); Всеукраїнський «круглий стіл»: «Інформаційне суспільство: його проблеми та перспективи у XXI столітті» (Київ, 2016 р.).

Публікації. Основні положення та висновки дисертаційного дослідження висвітлені у 14 публікаціях. Серед них п'ять статей авторки, опублікованих у фахових виданнях України, одна – у зарубіжному науковому виданні та вісім – інші публікації.

Структура і обсяг дисертації зумовлені логікою дослідження, що впливає з поставленої мети та визначених завдань. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг дисертації становить 222 сторінки, з них 182 сторінки основного тексту. Список використаної літератури включає 360 найменувань і налічує 40 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено ступінь її розробки у науковій літературі, об'єкт і предмет, мету і завдання, дослідження та зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами,

наводяться положення наукової новизни, які виносяться на захист, розкривається теоретична і практична цінність отриманих результатів, наводиться інформація про апробацію наукових результатів авторки, її наукові публікації, структуру і обсяг дисертаційної роботи.

У першому розділі – «Теоретико-методологічні засади дослідження соціальних мережевих сервісів: функціональні аспекти» – проаналізовано стан наукової розробки теми, її джерельна база, узагальнено погляди дослідників щодо сутності блогів, подкастів, вікі, технології подкастингу, визначено методологічні і концептуальні засади дослідження соціальних мережевих сервісів, висвітлено специфіку їх функціонування, характеристики, ціннісні засади їх використання.

У підрозділі 1.1. – «Ретроспективний аналіз змістовного наповнення понятійно-категоріального апарату дослідження соціальних мережевих сервісів» – уточнено зміст термінологічного словосполучення «соціальні мережеві сервіси», таких базових понять, як «блог», «подкаст», «подкастинг», «вікі», які складають концептуальну цілісність предмета дослідження. Аргументовано доцільність застосування терміну-словосполучення «соціальні мережеві сервіси» як такого, що найбільш повно відображає специфіку їхнього функціонування.

У підрозділі 1.2. – «Антропоцентричний та аксіологічний вимір соціальних мережевих сервісів» – стверджується, що індикатором самовираження сучасної людини крізь призму реальності і «оцифрованості» буття сьогодні стають ведення блогу, участь у створенні контенту різноманітних вікі, запис подкастів, комунікація у соціальних мережах. Вони надають дискусійний простір, базу діалогічної полікультурної взаємодії, сприяють особистісному і професійному вдосконаленню та творчості. Самореалізація особистості у блогосфері, середовищі подкастів, різноманітних вікі передбачає як діалектику зміни самої людини, так і видозміни, персоналізації середовища діяльності і «існування», яке освоюється людиною, спонукає її до виявлення свого «Я», надаючи конституювального впливу цієї інформаційної, комунікативної та креативної сфери на процеси виявлення об'єктивного характеру знання, пошуку сенсу життя, цілісного погляду на світ і «розпізнавання» істини.

Стверджується, що блог сам по собі є формою опредметнення внутрішнього потенціалу людини, продуктом її самореалізації. За ступенем саморозкриття особистості і винятковості впливу на суспільство він виступає не тільки як мовний, екзистенціальний, авторський, або колективний «проект», але й цілком може претендувати на самостійну роль, стати домінантою суспільних настроїв.

Аксіологічний статус вікі проявляється у тому, що вони виступають засобом накопичення і реалізації особистого інтелектуального потенціалу, соціальної взаємодії, колективного творення, спільного пізнання і навчання, поширення знань і інформації.

Підкреслюється подвійність природи контенту аудіо подкастів. З одного боку вони мають об'єктивно-істинний зміст: у них відображена наукова інформація, новини спорту, висвітлення культурних подій тощо. З іншого – контент «людиновимірний», оскільки в ньому закладені суб'єктивні смисли, які виражають особливості авторського світобачення, мотиви створення подкастів. У них, поряд з інваріантним знанням, відображена діалектика об'єктивного і суб'єктивного, оскільки подкастер, що озвучує подкасти, за допомогою мови, не просто передає інформацію, але й виражає себе як «Я», не тільки забарвлює готові значення, але й наділяє їх власними смислами.

Підрозділ 1.3. – «Соціокультурна обумовленість соціальних мережесервісів» – присвячено аналізу соціальних та культурних характеристик блогів, подкастів, вікі, що дозволило оцінити їхній контент у цілому і диференціювати конструктивні й деструктивні тенденції їх використання.

Стверджується, що блогосфера, як сукупність блогів, є соціокультурним «універсумом», середовищем міжкультурної взаємодії і полілогу, що вбирає в себе морфологію та лексикон різноманітних традицій мультикультурного плюралізму. Вона відображає запити сучасної дигітальної епохи, чутливо «реагує» на зміни у суспільному житті, надає можливість вільного обговорення питань соціального, політичного, культурного життя, різнорівневих проблем тієї чи іншої спільноти. Завдяки іманентним можливостям блогосфери, наприклад, здатністю миттєво охопити цільову аудиторію, вільному доступу користувачів, здійснюється значний вплив на суспільні процеси і події у реальному житті, на консолідацію або дезорганізацію життя соціальних спільнот, владних структур та інститутів.

Подкаст як соціокультурний феномен відображає систему соціальних норм, духовних цінностей, культурних реалій, ставлення людей до навколишнього світу і до самих себе; виконує функції трансляції соціального досвіду і соціалізації особистості; служить цифровим «носієм», засобом для зберігання і передачі інформації, знання і досвіду; позачасовим посередником і способом спілкування між людьми. Будучи «індикатором» суспільних процесів, подкаст відіграє роль «голосу» епохи, розставляючи смислові акценти у її соціокультурному «за і проти». Сьогодні цифрова «плоть» подкасту, що звучить, зодягнена у різні форми своєї екзистенціальної присутності (формати MP3, AAC, OGG, WMA), стала органічною і невід'ємною частиною загальнокультурного процесу загалом. У соціокультурному плані подкаст є опредметненим результатом освоєння людиною світу; модусом, в якому людина відтворює себе в цілісності свого природного, лінгвосоціального, культурного буття, і, тим самим, розширює власний життєвий простір, доповнюючи свій реальний досвід віртуальним досвідом комунікації у просторі мережі, де подкастер виступає ще й як репрезентант національної культури.

Вікі-сторінки є засобами передавання та поширення інформації, обміну ідеями. Як інтерактивне середовище спонтанного розвитку з потужною внутрішньою динамікою, що мало піддається організації та упорядкуванню, вікі є виразником не тільки особистої думки, але й колективної ідеї. Їхня технологічна природа, а також багате мультикультурне наповнення під особливим кутом ставлять питання вивчення опосередкованих їх застосуванням процесів трансформації соціокультурної реальності, відносин і практик, суб'єктом яких виступає особистість. Нелінійність, принципова відкритість, толерантність, що розширює поле смислів вікі, оптимізує, посилює і поглиблює їхню соціокультурну функцію в тій частині, яка пов'язана з читанням, діяльністю по відтворенню та отриманню нового знання про світ і засвоєнням людиною актуальних способів діяльності у роботі з інформацією, вимагає зважування і ретельного обмірковування позицій авторів.

У другому розділі – «Феномен комунікативно-діяльнісної природи мови в еру Веб 2.0» – розглянуто специфіку комунікативної взаємодії у блогах, подкастовому середовищі, у просторі різноманітних вікі, розкрито пізнавально-прагматичні особливості подкастів, синергетичні ефекти функціонування вікі.

Підрозділ 2.1. – «Блог як вимір поліфонії смислів в контексті комунікативних практик» – присвячено аналізу природи блогу з метою розкриття його сутності і виявлення особливостей існування у просторі «павутиння».

Стверджується, що блог «виконує роль» дзеркального відображення людини періоду Інтернету другого покоління; є способом репрезентації особистості, самого процесу написання, тілесно-тактильного досвіду, коли можна висловлювати думки за допомогою не тільки клавіатури, але й інтерактивного екрану планшетного комп'ютера, або смартфона, а також «світу» людини в умовах інтерсуб'єктивної обумовленості, яка не тільки пише, але читає та інтерпретує блоги. Поєднання відображення особистого життя, власних переживань, мовно-комунікативних засад мислення і спілкування, культурної та соціальної специфіки часу виразно проявляється у блогосфері на рівні індивідуалізації взаємин зі світом, артикуляції авторського «Я» блогера, конструювання «духу часу» за допомогою мови, відео і аудіо- матеріалів, фотографій, зображень, малюнків тощо. Існування смислів блогу у текстовій його частині (наприклад, в інформативному, політичному блозі) і наративі (життєвій історії, розказаної блогером) дозволяє розглядати блог як певну комунікативну і соціокультурну практику.

Синтез блогерства (блогінгу або, за О.В. Зернецькою, блогування), його форми-носія – блогу – і життєвої філософії є однією з тих сфер даного дослідження, в рамках яких розглядається структурна трансформація смислів блогу як особливо актуального для філософсько-освітньої рефлексії об'єкта у діапазоні його існування, функціонування та розвитку. Разом з тим, головний акцент у роботі ставиться не на блогерстві, або блозі (хоч він і

характеризується специфічною комунікативною самістю, і саме він є «ядром», основою блогерства), а на їхньому розчиненні один в одному з подальшим оформленням в органічний дискурсивний субстрат: злиття власне блогу як форми дискурсу в Інтернеті і практики його ведення у мережі.

У підрозділі 2.2. – *«Пізнавально-прагматичні особливості подкастів»* – показано, що аудіо подкаст є зафіксованим у цифровій формі продуктом людської діяльності, що характеризується змістовною завершеністю, інформаційною самодостатністю, відображає особливості мови і мовлення, свідомості і мислення людини певної соціокультурної традиції. Породжений розвитком інформаційних технологій, у функціональному аспекті, аудіо подкаст когнітивно і комунікативно важливий: він є не тільки способом взаємодії, але й цифровим «транслятором» вічних цінностей буття, актуальних питань соціального, політичного, культурного життя, пов'язаних з рішенням різнорівневих проблем сучасного суспільства. Тому, відтворюючи, транслуючи смисли, сприяючи поширенню знань та інформації у суспільстві, збагаченню мікро- і макросвіту людини, подкаст, «філософія» якого базується на ідеї свободи слова та інформації, здатен ставати не тільки інструментом творення, але й може бути потужним засобом маніпулювання громадською думкою. Стверджується, що авторський голос, який самопрезентується у подкасті, руйнує «штучність» присутності людини у цифровому світі глобальної мережі через наділення її оригінальним, особистісним звуковим кодом. Отже, подкаст стає не просто «сховищем» досвіду (як позитивного, так і негативного), відображенням способу світосприйняття подкастером, але й може репрезентувати подкастера як суб'єкта, який пізнає, стаючи «площадкою» для реконструкції його самого.

Крім властивих подкасту рис передачі інформації, він має специфічну особливість створювати смислові «воронки», що перетворюють його у «генератор» нових смислів: іншомовний подкаст містить потенційно нескінченний обсяг смислів, що актуалізуються у суб'єктивному просторі мисленнєвої діяльності суб'єкта цифрової епохи і культури. Однією із специфічних особливостей розуміння аудіо подкасту (особливо іноземною мовою) є те, що багатовимірний план його змісту не має однозначної відповідності плану вираження, оскільки визначальне значення аудіо подкасту залежить від суб'єкта (який слухає, розуміє, інтерпретує), рівня його знань, лінгвістичного, екстралінгвістичного, емпіричного досвіду.

У підрозділі 2.3. – *«Синергетична природа вікі, її комунікативно-епістемологічне обґрунтування»* – виявлені синергетичні ефекти функціонування вікі, синергізм взаємодії, навчання, пізнання і творчості у створюваному ними середовищі; проаналізовані особливості і можливості їх використання у сфері мовної освіти.

Дослідження вікі методами синергетики представлене кількома темами: ідеєю нелінійності, самоорганізації, відкритих систем, біфуркації, фрактального руху; передбачає осмислення їхньої дуальності, оскільки включає накопичення індивідуального і колективного досвіду, поєднує в собі

організацію (діяльність груп, мікрогруп, учнівських колективів, що утворюють співтовариство і ведуть спільну роботу) і самоорганізацію (діяльність окремих індивідів, які самовдосконалюються, самостверджуються, проводячи незалежні дослідження). Підкреслюється, що синергетичний ракурс використовується як методологічна стратегія, оскільки ці феномени – вікі (вікі-сторінка, вікі-документ, вікі-проект), співтворчість, колективне навчання і пізнання у цьому середовищі – виявляють синергетичні властивості. Фрактальний рух у процесі спільного навчання – ланцюг змін, у результаті якого формується, добудовується, акумулюється особистісне знання, реалізується мовне буття учня. Це те, що з'єднує безмежну потенційність людини і локальну завершеність, те, що лежить між можливим і дійсним. Ця практика запису надає буттєвому аспекту особистості іншого епістемного та екзистенціального підтексту, де проявляє себе, з одного боку, феноменом конструювання почуття співпричетності, ідентичності: загальний спільний документ не може бути створений без унікального внеску кожного зі співавторів-учасників, що ґрунтується на рівноправному обміні інформацією і спільному пошуку рішень поставлених завдань. З іншого – ідентифікацією унікального авторського голосу, який виказує та формулює свою позицію.

Стверджується, що у процесі спільного навчання відбувається процес саморозвитку індивіда, рушійними силами якого є діалектичні протиріччя: між простим і складним, старим і новим, внутрішнім і зовнішнім, одиничним і множинним тощо. З одного боку, учень реалізує себе в різноманітних текстах, виходячи, таким чином, за межі свого Я. З іншого – він настільки ж безперервно відтворює самого себе як суб'єкта, що з'єднує в собі соціальні, культурні, духовні якості в індивідуальному поєднанні.

У третьому розділі – «Комунікативні практики використання соціальних мережевих сервісів як вимір сучасної освітньої реальності» – проаналізовано специфіку застосування блогів, вікі, сервісу подкастів і технології подкастингу та програмного додатку iTunes U в освіті, у тому числі мовній, здійснено спробу спрогнозувати розвиток освітніх моделей навчання в епоху панування цифрових технологій.

Підрозділ 3.1. – «Інформаційно-комунікативна сутність соціальних мережевих сервісів: стратегія сучасних освітніх моделей децентралізованого поширення знань» – присвячено аналізу мережевого комунікативного простору, який формується завдяки інструментам Інтернету другого покоління і стає частиною сьогоденної освітньої реальності.

Вказується, що доцільність використання соціальних мережевих сервісів в освіті, у тому числі мовній, пов'язана з тим, що сучасному цифро народженому поколінню студентів (М. Пренскі) притаманні істотно інші підходи до навчання. Наголошується на тому, що врахування їхніх особливостей сприйняття інформації, способу добування і засвоєння знань дозволяє не тільки удосконалити навчальний процес, але й викликає

необхідність створення освітньої концепції, що відповідає новим суспільним імперативам.

Підкреслюється, що мережевий комунікативний простір, створений інструментами 2.0, стає складовою сучасної освітньої реальності, у такий спосіб змінюючи її, посилюючи соціальний характер освітнього процесу, в якому фокус уваги переміщується на навчальну діяльність та взаємодію суб'єктів освіти у мережі, де викладач має бути фасилітатором, консультантом, координатором.

У підрозділі 3.2. – *«Навчально-виховний потенціал практики використання соціальних мережевих сервісів у сфері мовної освіти»* – показано, що навчально-виховна релевантність використання блогів, подкастів, вікі у мовній освіті полягає у створенні додаткового змістовного комунікативного середовища; розширенні дидактичного часу, що дозволяє забезпечити суб'єктів освіти продуктивною мовною практикою, сприяючи пролонгованому їх зануренню в іншомовне оточення; є компенсаторним механізмом в умовах традиційної практики аудиторних занять при існуючому обсязі навчальних годин. Дистантний характер комунікації, автентичний контент, можливість довільно встановлювати режим спілкування, як і можливість контактування з багатьма особами одночасно, допомагають усувати бар'єри, що існують при особистому спілкуванні, роблять соціальні сервіси ефективним засобом практичної реалізації теоретичних знань, спрямованих на розвиток різних аспектів володіння мовою. Це результативний вид взаємодії суб'єктів навчального процесу, що виступає механізмом соціалізації, виконує свої функції в умовах групового, колективного залучення і доповнює в цій якості змістовно-інформаційну сторону навчання; є засобом освіти, самоосвіти та виховання; дозволяє урізноманітнити навчальний процес, зробити його більш особистісно-орієнтованим, враховувати інтереси і думки не тільки учнівської групи, але й конкретних особистостей.

У підрозділі 3.3. – *«Функціонально-освітні аспекти iTunes U у світлі інноваційних змін сучасного університету»* – стверджується, що у світоглядно-освітньому вимірі iTunes U (англ. iTunes University) виступає як віртуальне «розширення» традиційного університету у просторі мережі.

Сутнісними особливостями освітнього середовища, що створюється завдяки використанню цього безкоштовного програмного додатку, можна вважати: інтерактивність процесу навчання, яка забезпечується принаймні двостороннім каналом зв'язку: педагог-учень; адаптивність до індивідуальних особливостей кожного (за рахунок повторного перегляду і прослуховування аудіо і відео лекцій, подкастів); розмежування процесів трансляції і прийому інформації, що забезпечує гнучкість процесу навчання; опосередковане передавання знання; незалежність суб'єктів освіти від місцезнаходження; амбівалентність статусу навчання з допомогою даного додатку, яке може бути як самостійним (поза межами освітнього закладу) у форматі мобільного, або дистанційного навчання, так і інтегрованим у

традиційну систему. Акцентується увага на тому, що використання можливостей iTunes U у вітчизняній системі освіти вимагає створення нових моделей організації і управління процесом навчання. Підкреслюється, що iTunes U може стати платформою для представлення і промоції навчальних курсів рідною мовою.

ВИСНОВКИ

Відповідно до мети і завдань дослідження можна виокремити загальні висновки:

1. Предметом аналізу в роботі стали: термінологічне словосполучення «соціальні мережеві сервіси», поняття «блог», «подкаст», «подкастинг», «вікі». Соціальні мережеві сервіси – програмні інструменти другого покоління Інтернету, що підтримують групову взаємодію, є комунікативно-орієнтованими, об'єднують користувачів у спільноти, дають можливість організовувати спільний перетворювальний процес для створення нового продукту. Під блогами у роботі розуміються розміщені на Інтернет-сайті (або його розділі) відкриті записи-пости різного характеру одного/декількох авторів, що характеризуються наявністю гіперпосилань, можливістю коментування і регулярно поповнюються новими у зворотному хронологічному порядку. Подкаст визначено як продукт редакційно-видавничої діяльності ЗМІ; створений індивідуальним/колективним авторством твір; цифровий засіб інформації, комунікації, поширення знань; інструмент освіти і виховання; знаряддя політичної і ідеологічної боротьби. Подкастинг – технологія створення і поширення цифрових аудіо- і відео файлів у мережі, що дозволяє відтворювати їх на веб-сайті, переносити на власні пристрої і зберігати для подальшого використання. Вікі є соціально орієнтованим програмним забезпеченням на основі Інтернет-сторінок з можливістю спільного редагування та перерозподілу оригінального контенту.

2. Соціальні сервіси другого покоління Інтернету (зокрема блоги, подкасти, вікі) є максимально антропоцентричними, оскільки є результатом соціальних, комунікативних, інформаційних уподобань людини, де основною фігурою є сама людина, її думки, інтереси, знання. Вільна асинхронна і синхронна комунікація, мультиваріантність та паралельність взаємодій, відсутність просторових меж та миттєвий обмін інформацією, її поширення, самостійне продукування і використання; можливості конструювання ідентичності, у якому знаходить вираз реалізація уявлень про себе, що не завжди можуть бути досягнуті у реальному житті; можливість вибору власного шляху, що є мотивованим особистісними потребами, переконаннями, конкретною ситуацією роблять соціальні сервіси атрактивними засобами для спілкування, характеризують змістовно-діяльнісну сутність перебування індивіда у блогосфері, подкастовому середовищі, просторі різноманітних вікі. Самореалізація особистості у них, як процес прояву і втілення власного креативного потенціалу, зреалізування своїх можливостей, розгортається у різних формах і напрямках під впливом

безлічі зовнішніх і внутрішніх факторів, як за допомогою власних зусиль, так і в співтворчості з іншими. Взаємодія у блогах, подкастовому середовищі, різноманітних вікі є місцем «зустрічі» різних ідеологій, що зумовлюють діалогізм і поліфонію «звучання»; вона виражається у виробленні соціокультурно прийнятого стилю спілкування, можливості виступити посередником між представниками різних культур тощо.

3. Показано, що сьогодні блог викристалізовується в особливу форму дискурсивного синтезу світоглядних, комунікативних, антропологічних та психологічних його засад. Він виступає як авторський «проект», існування якого сьогодні висвітлює кілька смислових напластувань: блог як мова, як діяльність (блогерство/блогінг/блогування), як жанр, навіть, як символ сучасної дигітальної епохи, одночасно акумулюючи в собі комунікативні, аудіально-візуальні, перформативні, інформативні, розважальні характеристики прояву реальності, забезпечуючи при цьому позачасову присутність автора, хоч кожна з них у тому чи іншому плані самовираження не є цілковито атрибутивною.

4. Сьогодні аудіо подкаст як сегмент мережевої комунікації стає однією з найпопулярніших і швидкозростаючих її форм. Своїм існуванням аудіо подкаст робить дійсність «почутою», дозволяє глибше проникнути у її зміст, усвідомити ті чи інші явища. Він передає інформацію, транслює і породжує смисли, що задаються мовним, культурним, соціальним, особистісним, професійним контекстом. Подкаст є своєрідним цифровим «відображенням» суспільства, рівня моральності, особливостей культури, може бути «інструментом» соціально-політичної боротьби; репрезентує людину як суб'єкта, який пізнає, постаючи також «площадкою» для реконструкції його самого.

5. Синергетичний підхід до аналізу феномена спільного навчання, співтворчості у вікі-середовищі, зміщуючи акценти у вивченні становлення мовного буття особистості з феноменологічної, результативної форми у динамічну процесуальну сферу, дав можливість описати сам механізм колективного навчання у просторі вікі, показати поліваріантність, альтернативність шляхів розвитку, в умовах відкритості, ймовірного вибору і багатовекторної спрямованості; дозволив, за допомогою теорії фракталів, описати сутність включення індивіда в систему комунікативних і соціальних взаємодій.

6. Відкриті освітні практики, соціально-інтерактивне навчання і коннективізм, що формуються у результаті використання сервісів другого покоління Інтернету, посилюють соціальність всього освітнього процесу; стимулюють перехід до різнорівневого навчання; створюють умови для найбільш повного розкриття особистісного потенціалу кожного; сприяють становленню учнів як активних учасників процесу навчання, передбачають їх взаємодію та спільну участь у вирішенні автентичних і складних завдань реального світу, перетворюючи традиційну структуру освітньої моделі у

мережеву, в якій викладач має зайняти позицію фасилітатора, консультанта, координатора навчально-дослідницької групи.

7. Використання блогів, подкастів, вікі у мовній освіті створює пролонговане занурення в іншомовне комунікативне середовище, дозволяє забезпечити суб'єктів освіти продуктивною мовною практикою, є компенсаторним механізмом при існуючому обсязі навчальних годин, ефективним засобом практичної реалізації теоретичних знань, спрямованих на розвиток різних аспектів володіння мовою.

8. Використання iTunes U дозволяє кожному реалізувати особисті освітні потреби, самостійно вибудувати власну траєкторію навчання; дає можливість працювати з навчальним матеріалом у зручний час і зручному темпі. iTunes U є лише «посередником» між учасниками освітнього процесу і виконує додаткові функції, не змінюючи сутнісних підходів в освіті. Використання можливостей цього додатку у вітчизняній системі освіти вимагає створення нових моделей організації і управління процесом навчання. Крім того, набувають актуальності питання, пов'язані не тільки з користуванням представленими освітніми ресурсами, але й з необхідністю створення власних для просування української освіти і науки.

Перспективи подальших розвідок по темі будуть спрямовані на дослідження соціально-інтерактивного навчання у просторі мережі. Більш пильної уваги також потребує специфіка використання блогів і вікі в освітній сфері.

Основні положення дисертаційного дослідження викладено у таких публікаціях авторки:

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Страшко І.В. Технологічна реальність людства: пошуки шляхів дослідження освітньо-організаційних проблем у підготовці майбутніх мовознавців / І.В. Страшко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені МП Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія: Збірник наукових праць – пед. рада: В.П. Андрущенко (голова); за ред. О.В. Уваркіної. – Київ: видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – Вип. 35 (48). – С. 98-106.

2. Страшко І.В. Блогосфера як новий простір соціокультурної комунікації у сфері мовної освіти / І.В. Страшко // Гілея: науковий вісник. – 2015. – Вип. 101(10). – С. 400-404.

3. Страшко І.В. Освітній потенціал подкастингу: філософсько-педагогічний аспект/ І.В. Страшко // Гілея: науковий вісник. – 2015. – Вип. 103 (12). – С. 268-273.

4. Страшко І.В. Ціннісно-виховний аспект блогінгу в сучасній мовній освіті / І.В. Страшко // Гілея: науковий вісник. – 2016. – Вип. 104 (1). – С. 146-150.

5. Strashko I. Philosophical and educational orientation of iTunes University

as a possibility of satisfying individual needs for education / I. Strashko // «Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії»: Збірник наукових праць / За ред. В.Г. Воронкової. – Вип. 65. – Запоріжжя, РВВ ЗДІА, 2016. – С. 76-84.

Стаття в закордонному науковому періодичному виданні:

6. Strashko I. Podcasting as a sociocultural phenomenon / I. Strashko // *Nowoczesna edukacja: filozofia, innowacja, doświadczenie*. – № 1(5). – Łódź: Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Informatyki I Umiejętności, 2016. – С. 106-114.

Інші публікації за темою дисертаційного дослідження:

7. Страшко І.В. Контекст постмодерну сучасної освіти: ризома мережевого простору / І.В. Страшко // *UKRAINE – EU. MODERN TECHNOLOGY, BUSINESS AND LAW: Collection of international scientific papers : in 2 parts*. Kosice, Slovakia, March 30-April 2, 2015.– Т. 2. – С. 210-214.

8. Strashko I. The use of podcasts in French language teaching and learning / I. Strashko // Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Професійна свобода особистості у вимірах гуманістичної спадщини Антона Макаренка та Івана Зязюна». – 2015. – С. 128-130.

9. Strashko I. Podcasting: the emergence of a new pedagogical tool for educators / I. Strashko // Матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»: Зб.наук.праць. – Переяслав-Хмельницький, 2015. – Вип. 11. – С. 334-339.

10. Страшко І.В. Ціннісний характер інформаційних процесів постіндустріального суспільства / І.В. Страшко // Імперативи поступу України в умовах цивілізаційних викликів сучасного світу: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (27 січня, 2015 р.) / Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – С. 29-32.

11. Страшко І.В. Соціокультурний потенціал блогосфери в сучасній мовній освіті // Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Філософські проблеми сучасності»: статті й тези / редкол. Берегова Г.Д., Герасимова Е.М., Лень Т.В. й ін. – Херсон: РВВ «Колос», 2015. – С. 175-177.

12. Страшко І.В. Подкастинг: нові можливості у сфері мовної освіти / І.В. Страшко // *UKRAINE – EU. MODERN TECHNOLOGY, BUSINESS AND LAW: Collection of international scientific papers: in 2 parts*. Kosice, Slovakia, – 2016. – Т. 2. – С. 201-202.

13. Strashko I. Blogging for foreign language education: axiological and educational aspects / I. Strashko // Матеріали XXII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»: Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2016. – Вип. 22. – С. 185-187.

14. Strashko I. iTunes U in Ukrainian realities: educational assumptions / I. Strashko // Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. 29-30 квітня, 2016 р., м.Дніпропетровськ. Частина I. / Наук. ред. О.Ю. Висоцький. – Дніпропетровськ: Роял Принт, 2016. – С. 106-108.

АНОТАЦІЇ

Страшко І.В. Соціальні мережеві сервіси в сучасній освітній реальності: філософсько-освітня концептуалізація. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук за спеціальністю 09.00.10 – філософія освіти. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2016.

Здійснено концептуальний аналіз інформаційно-комунікативної сутності соціальних мережевих сервісів у вимірі сучасної освітньої реальності. Розкрито антропоцентричний, аксіологічний вимір блогів, сервісу подкастів і вікі; показано їх як соціокультурно обумовлені феномени. Висвітлено пізнавально-прагматичні особливості подкастів, поліфонічність блогу в контексті комунікативних практик. Аргументовано синергетичні ефекти функціонування вікі, синергізм взаємодії, навчання, пізнання, співтворчості у створюваному ними середовищі. Обґрунтовано доцільність та визначено можливості застосування блогів, подкастів та вікі в системі мовної освіти; проаналізовано функціонально-освітні особливості iTunes U, перспективи його використання у вітчизняній системі освіти.

Ключові слова: філософія освіти, соціальні мережеві сервіси, блог, подкаст, подкастинг, вікі, iTunes U.

Страшко И.В. Социальные сетевые сервисы в современной образовательной реальности: философско-образовательная концептуализация. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата философских наук по специальности 09.00.10 – философия образования. Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. – Киев, 2016.

Осуществлен концептуальный анализ информационно-коммуникативной сущности социальных сетевых сервисов в современной образовательной реальности. Раскрыты антропоцентрические, аксиологические особенности блогов, сервиса подкастов и вики, их социокультурная обусловленность. Освещены познавательно-прагматические особенности подкастов, полифоничность блога в контексте коммуникативных практик. Аргументированы синергетические эффекты функционирования вики, синергизм взаимодействия, обучения, познания, сотворчества в создаваемой ими среде. Обоснована целесообразность и определены возможности применения блогов, подкастов и вики в системе языкового образования; проанализированы функционально-образовательные особенности iTunes U, перспективы его использования в отечественной

системе образования.

Ключевые слова: философия образования, социальные сетевые сервисы, блог, подкаст, подкастинг, вики, iTunes U.

Strashko I. V. Social software in contemporary educational reality: philosophical and educational conceptualization. – Manuscript.

Thesis for the degree of Candidate of Philosophy in specialty 09.00.10 – philosophy of education. National Pedagogical Dragomanov University. – Kyiv, 2016.

This dissertation focuses on a philosophical and educational analysis of the informative and communicative nature of social software, such as blogs, podcasts, and wikis. Their analysis as phenomena of today's reality, as well as investigation of their instructional potential as tools that create the contemporary educational reality, requires a multidisciplinary approach and study of research in the field of social philosophy, sociology, linguistics and so on. Interdisciplinary status of work involves using a broad range of literature and also summarizing the experience of Ukrainian and foreign researchers.

Self-fulfillment in the blogosphere, in podcasts domain, and in various wiki provides not only the dialectic of self-change but also modifications, personalization of this existential and working environment mastered by Man. This environment stimulates Man to identify self as «self», providing the constitutive impact of this informative, communicative and creative sphere on the search for the meaning of life, a holistic view about the world and the «recognition» of the truth. The blogosphere as a set of blogs is to some extent a socio-cultural «universe», a particular environment for multicultural and intercultural interaction and polylogue, which absorbs the morphology and vocabulary of various multicultural, pluralistic traditions. The blog is a way of personal representation, which «mirrors» humans in Web 2.0 epoch, the writing process itself, a bodily-tactile experience when one can express ideas using not only the keyboard but also an interactive screen of a tablet computer or a smartphone. It is worth also noting that the main emphasis of the work was placed not on blogging or a blog itself (although it is the «core» of blogging and is characterized by a particular communicative self) but on their dissolving into each other with the subsequent formation of an organic discourse in the web.

Nowadays the digital podcast, in various forms of its existential presence (formats MP3, AAC, OGG, WMA) is a modus in which Man reproduces oneself in the integrity of one's lingual, social, cultural life, thus expanding own living space, enriching a real communication experience with the virtual expertise in the web. Podcast plays the role of the «voice» of the digital age, placing emphasis on its socio-cultural «pros and cons». Moreover, reproducing, interpreting, translating meanings, contributing to the dissemination of knowledge and information in society, and the enrichment of micro and macrocosm of Man, podcast can become not only a creative tool but also may be a powerful means of destruction, as its «philosophy» is based on the concept of freedom of expression and information.

A further aspect of this work was the research of wikis by the methods of synergetic. The synergy was used as a methodological strategy since such phenomena as wikis, co-creation, collective learning and knowledge acquisition in this environment demonstrate synergistic properties. The dual nature of wikis, which involves the accumulation of individual and collective experience, combines organization (the activity of groups, which form the community and work together), and self-organization (individual activities of people, who assert themselves and improve themselves, conducting independent research). The fractal movement in the process of collaborative learning is a chain of changes, in which personal knowledge is formed, completed and accumulated. This is what connects the infinite potentiality of Man and his local completeness, which lies between the possible and the actual. This practice of writing provides the existential aspects of the personality with other epistemic and existential implications, in which it manifests as the phenomenon of belonging, and identity, as a single collaborative document cannot be created without the unique contribution of other participants, based on equal information exchange and joint search for solutions to the issues.

Communication and interaction with social software 2.0 are forming the present-day national educational reality, thereby changing it, enhancing the social character of the pedagogic process, in which the teacher becomes a facilitator, a consultant, and a coordinator. The use of blogs, podcasts, and wikis in the Ukrainian language education system is a compensatory mechanism under the current academic hours in a traditional classroom practice, which expands didactic time and provides students with the additional meaningful communicative practice, creating thus a prolonged immersion in a foreign language environment. Furthermore, authentic content, the ability to arbitrarily set communication mode, as well as the possibility to contact with many people simultaneously, help learners remove barriers that exist in face-to-face communication, make educational blogging, podcasts and wiki an effective tool for practically implementing theoretical knowledge.

The final aspect of this research was to analyze functional and educational properties of iTunes U. The teaching and learning with the help of this application can be either independent (outside of the educational institution) in the form of mobile learning or distance education or integrated into the traditional system. In national realities, the use of iTunes U requires the creation of new organization and management models of the learning process. Also, it can be a platform for the presentation and promotion of courses in Ukrainian language.

Keywords: philosophy of education, social software, blog, podcast, podcasting, wiki, iTunes U.